כיתה ט' | אזרחות וחברה | שיעור 2 מתוך 5 | 45 דק' | מתאים לממלכתי ולממלכתי־דתי

הרשות המחוקקת: הכנסת והליך החקיקה

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יכירו את תפקידי הכנסת: חקיקה, פיקוח על הממשלה וייצוג
- התלמידים יתארו את שלבי החקיקה ואת שלוש הקריאות
- התלמידים יבחינו בין חוק רגיל לבין חוק יסוד

📖 הסבר למורה

הכנסת היא הרשות המחוקקת, ויש בה 120 חברים. תפקידיה העיקריים: לחוקק חוקים, לפקח על עבודת הממשלה ולייצג את הציבור. הצעת חוק עוברת בכנסת שלוש קריאות: בקריאה הראשונה היא מוצגת ונערך עליה דיון, אחר כך היא מועברת לאחת מוועדות הכנסת להכנה, ובקריאה השנייה והשלישית מצביעים על סעיפיה ועל החוק כולו. רק אחרי הקריאה השלישית ההצעה הופכת לחוק. לצד החוקים הרגילים יש לישראל "חוקי יסוד", שעוסקים במבנה השלטון ובזכויות היסוד, ונועדו להיות פרקים בחוקה עתידית.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

1. מקרינים או מציירים תרשים זרימה של הליך החקיקה.
2. בקבוצות: "הצעת חוק כיתתית" עוברת קריאה ראשונה, דיון ב"ועדה" שמציעה תיקונים, וקריאה שנייה ושלישית.
3. השוואה: מה קרה להצעה בוועדה? למה השלב הזה חשוב?
4. סיכום במחברת: שלבי החקיקה במילים שלי.

💡 הערות למורה

תלמידים רבים חושבים שחוק נקבע בהצבעה אחת, כדאי להדגיש את שלבי הוועדה והקריאות.
למתקשים: כרטיסיות של שלבים לסידור לפי הסדר. למתקדמים: לחפש באתר הכנסת דוגמה להצעת חוק ולעקוב אחרי שלביה.

📝 בדף העבודה

הכנסת והליך החקיקה: 8 תרגילים, ומחוון מלא בעמוד השני.

מקורות

- חוק יסוד: הכנסת (ויקיטקסט)

מחוון למורה

מחוון: הכנסת והליך החקיקה

1. חקיקה, פיקוח על הממשלה, ייצוג הציבור.
2. שלוש.
3. אחרי הקריאה השלישית.
4. היא מועברת לוועדה של הכנסת, שדנה בה ומכינה אותה, ולעיתים מכניסה בה שינויים.
5. קריאה ראשונה, דיון בוועדה, קריאה שנייה, קריאה שלישית.
6. חוק יסוד עוסק במבנה השלטון ובזכויות היסוד ונועד להיות חלק מחוקה עתידית; חוק רגיל מסדיר נושאים רבים אחרים בחיי המדינה.
7. 120.
8. תשובה פתוחה. לקבל: כדי שתהיה אפשרות לדון, לתקן טעויות, לשמוע עמדות שונות ולהגיע לחוק מאוזן ומדויק.